

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN LAUSUNTO 9/2007 vp

Hallituksen esitys laiksi päästökauppalain muuttamisesta

Talousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 26 päivänä syyskuuta 2007 lähettäessään hallituksen esityksen laiksi päästökauppalain muuttamisesta (HE 84/2007 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi talousvaliokuntaan samalla määrännyt, että ympäristövaliokunnan on annettava asiasta lausunto talousvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Päivi Janka ja erikois-
tutkija Juha Rajala, kauppa- ja teollisuusmi-
nisteriö
- yli-insinööri Magnus Cederlöf, ympäristömi-
nisteriö
- ympäristönsuojelupäällikkö Jouni Nissinen,
Suomen luonnonsuojeluliitto ry.

Lisäksi valiokunta on saanut kirjallisen lausun-
non Elinkeinoelämän keskusliitolta.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan päästökauppalakia muuttettavaksi. Esityksellä pantaisiin täytäntöön Euroopan yhteisöjen komission päästökauppakauden 2008—2012 kansallista jakosuunnitelmaesitystä koskeva päätös siltä osin kuin se edellyttää muutoksia laissa säädettyihin päästöoikeuksien jakoperusteisiin ja muihin säännöksiin.

Yhteisön sisäinen päästökauppajärjestelmä käynnistyi vuoden 2005 alussa. Niin sanottu päästökauppadirektiivi luo yhteisön laajuiset markkinat päästöoikeuksille. Suomessa päästökauppadirektiivi on pantu täytäntöön päästökauppalaille.

Päästökauppalakia muutettiin 12 päivänä helmikuuta 2007 voimaantulleella lailla. Lakiin lisättiin muun muassa päästöoikeuksien jakomenetelmä ja jakoperusteet päästökauppakaudelle

2008—2012. Lain mukaan päästöoikeudet jaetaan toiminnanharjoittajille maksutta. Laitokset ja niiden tuotannon osat ryhmitellään niiden toiminnan luonteen ja tuotettavan tuotteen perusteella alaryhmiin. Kullekin alaryhmälle määritellään erilliset jakoperusteet.

Valtioneuvosto teki 22 päivänä helmikuuta 2007 päätöksen Suomen kansallisesta jakosuunnitelmaesityksestä päästökauppakaudelle 2008—2012, joka lähetettiin Euroopan yhteisöjen komissiolle. Päästökauppasektoriin kuuluville laitoksille esitettiin jaettavaksi päästöoikeuksia keskimäärin 39,6 miljoonaa tonnia vuodessa.

Komissio teki 4 päivänä kesäkuuta 2007 päätöksen Suomen kansallisesta jaksosuunnitelmasta kaudelle 2008—2012. Komission päätöksen

mukaan päästöoikeuksien kokonaismäärää on pienennettävä 2,042109 miljoonalla hiilidioksiditonilla vuodessa eli päästöoikeuksien kokonaismäärä vuodessa on 37,557891 miljoonaa tonnia. Komissio katsoo kielletyiksi jälkikäteiksi laitokselle jaetun päästöoikeusmäärän korjauksiksi eräät uusiksi osallistujiksi määritellyt laitosten tai niiden toiminnan muutokset sekä niitä koskevat jakoperusteet.

Päästöoikeuksien jakoperusteita koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että komission suorittama päästöoikeuksien kokonaismäärän leikkaus kohdennetaan tasaisesti eri alaryhmiin. Tavoitteena on, että eri alaryhmien välinen suhteellinen päästöoikeuksien niukkuus pysyy ennallaan.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteena on komission 4.6.2007 antama päätös Suomen toisen päästökauppajakson jakosuunnitelmasta. Komission päätöksen mukaan päästöoikeuksien kokonaismäärää kaudella 2008—2012 on pienennettävä 2,042109 miljoonalla hiilidioksiditonilla vuodessa eli päästöoikeuksien kokonaismäärä on nyt 37,557891 miljoonaa tonnia vuodessa. Komission edellyttämät muutokset koskevat päästöoikeuksien kokonaismäärää, ns. jälkikäteismuutoksia sekä Kioton hankemekanismin käyttömahdollisuuksia.

Valiokunta toteaa, että ympäristön kannalta olennaisin kysymys liittyy päästöoikeuksien kokonaismäärään. Päästöoikeuksien kokonaismäärää on leikattava 5,2 %, vaikka komissio on ottanut päätöksessään huomioon sen, että laskennan perustana ollut vuosi 2005 oli Suomen päästötilanteen kannalta monin tavoin poikkeuksellinen. Keskimäärin komission päätökset jäsenmaiden jakosuunnitelmista tarkoittavat noin 10 %:n leikkausta verrattuna jäsenmaiden omiin esityksiin. Komissio ei puuttunut Suomen sektori-kohtaiseen päästöoikeuksien jaon eriyttämiseen, joten tarvittava päästöoikeuksien vähennys jaetaan suunnilleen tasaisesti eri sektoreiden kesken. Kansallisessa jakosuunnitelmaluonnoksessa esitettiin päästökaupasektorin toiminnanharjoittajille mahdollisuutta käyttää hankemekanismeja eli puhtaan kehityksen mekanismeja (Clean Development Mechanism, CDM) ja yhteistoteutusta (Joint Implementation, JI) enin-

tään 11,7 % laskennallisten päästöoikeuksien kokonaismäärästä. Komissio edellyttää myös hankeyksiköiden käyttömahdollisuuden tarkistamista alaspäin 10 %:iin. Valiokunta pitää tätä perusteltuna korostaen, että Kioton sopimuksen päästövähennysvelvoitteiden täyttäminen pääasiassa kansallisin toimin on selkeä lähtökohta ja hankemekanismin käytön enimmäismääränä 10 % kullekin laitokselle jaetuista päästöoikeuksista on kuitenkin tuntuva määrä.

Kokemukset päästökauppajärjestelmän toimivuudesta ovat vielä lyhyeltä ajalta ja markkinat kehitysvaiheessa. Päästökauppajärjestelmä vaikuttaa kuitenkin jo nyt energian käytön tehostumiseen, ja se edistää sellaisenaan uusiutuvan energian kilpailukykyä ja käyttöä. Vuosien 2008 ja 2009 päästöoikeuden hinnat ovat keväällä ja kesällä 2007 vaihdelleet 19—25 euron välillä, joten muutos välillä lähellä nollaa painuneeseen hintaan on tulossa ja järjestelmän vaikuttavuus tehostuu.

Päästökauppajärjestelmää tulee kuitenkin kehittää ja laajentaa jatkossa vahvemmin ohjaavaksi ja tarkistaa saatavien kokemusten perusteella. Päästökauppadirektiivin tarkistaminen on vireillä, mutta tulevan tarkistuksen on tarkoitus tulla voimaan vasta vuonna 2013 eli kolmannen päästökauppakauden alussa. Valiokunta katsoo, että tarkistetussa direktiivissä tulisi nykyistä paremmin ottaa huomioon laitoksen ympäristötehokkuus ja vähäpäästöisyys ja pienten laitosten asema ja varhaisten toimien tulisi hyödyttää toimijaa.

Lausunto

Lausuntonaan ympäristövaliokunta esittää,

*että talousvaliokunta ottaa huomioon,
mitä edellä on esitetty.*

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Susanna Huovinen /sd	Tapani Mäkinen /kok
vpj.	Pentti Tiusanen /vas	Petteri Orpo /kok
jäs.	Christina Gestrin /r	Sanna Perkiö /kok
	Rakel Hiltunen /sd	Janne Seurujärvi /kesk
	Timo Kaunisto /kesk	Tarja Tallqvist /kd
	Timo Korhonen /kesk	Pauliina Viitamies /sd
	Merja Kuusisto /sd	Henna Virkkunen /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos.